

Interlandse Prijs Wetenschapswinkels 2010

**Ingezonden projecten voor de
Interlandse Prijs Wetenschapswinkels 2010**

Voorwoord

De Interlandse Prijs Wetenschapswinkels wordt dit jaar voor de zesde keer uitgereikt, namens het Landelijk Overleg Wetenschapswinkels en Wetenschapswinkels.be. Het was voor mij de tweede maal dat ik als secretaris mocht optreden. Dit stelde me in staat om van heel nabij te zien hoe de juryleden heel serieus discussiëren over de ingezonden rapporten. De argumentaties zijn voor mij erg leerzaam. Hoe groot is het bredere maatschappelijke belang van dit onderzoek? En is het resultaat ook echt bruikbaar? Wat vinden we van de onderzoeksmethode? Hoe leerzaam is dit voor de betrokken student-onderzoeker? Hoe heeft die de klus geklaard? Hoe zet je grote projecten af tegen kleine projecten, en alfa tegen gamma tegen bèta? Het proces om tot afweging te komen is fascinerend. Het enige nadeel voor mij is dat ik zelf niet mee mag stemmen.

Ik wens u veel plezier bij het bekijken van dit boekje. De 19 inzendingen voor de prijs geven volgens mij een heel mooi overzicht van de diversiteit en de kracht van wetenschapswinkels, kennispunten en community-research services in Nederland en Vlaanderen. Ik wil alle inzenders heel erg bedanken voor hun inzet. Zonder hen was er geen wetenschapswinkelprijs!

Henk Mulder
Voorzitter Landelijk Overleg Wetenschapswinkels

Samenstelling Jury 2010:

1. Jacqueline Cramer, voormalig Minister van VROM, voorzitter
  2. Dirk van Uiter, voormalig Wethouder Renkum en voormalig Statenlid
  3. Willem van der Deijl, student Roosevelt Academy Middelburg
  4. Hennie van Deijck, Stichting Experimenten Werkgelegenheid Tilburg
  5. Jan Vranken, hoogleraar Sociologie, Antwerpen
- Secretaris (zonder stemrecht) Henk Mulder, Wetenschapswinkel Groningen

Genomineerden voor de Interlandse Prijs Wetenschapswinkels 2010:

- Project nr 2: Leidt voorlezen tot een betere leesattitude? Een quasi-experimenteel onderzoek in het zesde leerjaar van het basisonderwijs, Wetenschapswinkel Antwerpen: Annick De Vylder
- Project nr 5: A safer route to MDI. An assessment of a phosgene free manufacturing process, Bèta Wetenschapswinkel Rijksuniversiteit Groningen: Jeroen Vetter
- Project nr 17: De N340 – noodzakelijk goed door de tuin van Nederland. De relatie tussen infrastructuur en gebiedsontwikkeling gerelateerd aan het karakter van het Vechtdal. Wetenschapswinkel Wageningen UR: Andries Middag en Matthijs Timmermans

1. Sheltered Employment: A Case Study in The Netherlands

Ingezonden door:

Wetenschapswinkel Eleanor van de Roosevelt Academy, Middelburg
(<http://www.roac.nl/roac/eleanor.phtml>)

Verschijningsdatum:

December 2009

Naam onderzoeker(s):

- Paul van Loon
- Wouter Greup

Begeleider(s):

- Dr. Diederik van Werven, senior tutor, lecturer English
- Dr. Nel Verhoeven, lecturer and coordinator Methods & Statistics, head of Eleanor

Opdrachtgever:

- Sociale Dienst Walcheren i.h.b. Lété

Contactpersoon wetenschapswinkel:

- Dr. Nel Verhoeven, IUR Eleanor, po box 94, 4330 AB Middelburg, 0118 655529,
n.verhoeven@roac.nl

Korte samenvatting

In dit rapport wordt verslag gedaan van een onderzoek bij Orionis, een werkproject van Lété (Sociale Dienst) op Walcheren. Doel van het onderzoek was om te komen tot een instrument om het niveau van integratie bij cliënten van Orionis betrouwbaar en valide te (kunnen) meten. Voor dit onderzoek zijn verschillende methoden gebruikt. Allereerst is een uitgebreide literatuurverkenning van zowel nationale als internationale literatuur verricht. Vervolgens heeft de student meegelopen met de projecten die bij Orionis worden uitgevoerd (participerende observatie) en heeft een aantal (diepte) expert interviews gehouden. Ten slotte is een instrument ontwikkeld en getest bij de zogeheten 'werkleiders' van Orionis. Voor de analyse van de gegevens zijn multivariate analyses gedaan en is gebruik gemaakt van structurele modellen. De resultaten laten zien dat de verwachte indeling van cliënten op de re-integratie ladder inderdaad door het nieuw ontwikkelde instrument kan worden aangetoond. Mede door het feit dat het instrument simpel kan worden toegepast is de bruikbaarheid hoog. De vragenlijst zal de komende tijd bij de Sociale Dienst Walcheren worden getest, en desgewenst zal een vervolgmeting worden gedaan om de langdurige effecten van het gebruik van dit instrument te meten.

2. Leidt voorlezen tot een betere leesattitude? Een quasi-experimenteel onderzoek in het zesde leerjaar van het basisonderwijs

Genomineerd

Ingezonden door:

Wetenschapswinkel Antwerpen (www.ua.ac.be/wetenschapswinkel)

Verschijningsdatum:

September 2009

Naam onderzoeker(s):

- Annick De Vylder

Begeleider(s):

- Prof. dr. Peter Van Petegem, Instituut voor Onderwijs- en Informatiewetenschappen, Universiteit Antwerpen
- Mieke De Lathouwers, Wetenschapswinkel Antwerpen

Opdrachtgever:

- Rune Buerman, Stichting Lezen Vlaanderen

Contactpersoon wetenschapswinkel:

- Mieke De Lathouwers, Departement Universiteit & Samenleving, Universiteit Antwerpen, Campus Middelheim, Middelheimlaan 1, 2020 Antwerpen, België, +32 3 265 31 35, wetenschapswinkel@ua.ac.be.

Korte samenvatting

Deze masterthesis bestudeerde een leesbevorderingsprogramma waarbij leerlingen uit het zesde leerjaar voorlezen uit prentenboeken aan kleuters. Het doel was om na te gaan of dit programma ervoor zorgt dat deze leerlingen zelf liever gaan lezen en boeken positiever gaan bekijken.

Met een quasi-experimenteel onderzoek en een multilevelanalyse ging Annick De Vylder na hoe de leesattitude van leerlingen in het zesde leerjaar is en hoe die verandert in de tijd. Verder werd nagegaan wat de invloed is van het geslacht, de thuistaal, de sociaaleconomische status, het cultureel kapitaal en de positieve leesomgeving op de leesattitude. Ten slotte werd het effect van het leesbevorderingsprogramma op die leesattitude nagegaan.

Het psychometrische instrument "the Reading Attitude Scale" werd gebruikt om de leesattitude in kaart te brengen aan de hand van drie subschalen: 'lezen voor het plezier', 'lezen voor de individuele ontwikkeling' en 'lezen voor het nut'. De resultaten wijzen uit dat er grote verschillen zijn in leesattitude tussen leerlingen. Die kunnen voor een of meerdere van deze subschalen worden verklaard door het geslacht, een positieve leesomgeving, het cultureel kapitaal en door de thuistaal. Verder blijkt onder andere ook het belang van positieve leeservaringen in de strijd tegen het afhaakgedrag.

3. Wie discussieert mee (en wie niet)? Een explorerende studie naar de factoren die het succes van een online forum bepalen: casestudy Allesoverseks.be.

Ingezonden door:

Wetenschapswinkel Antwerpen (www.ua.ac.be/wetenschapswinkel)

Verschijningsdatum:

Juni 2009

Naam onderzoeker(s):

• Ellen Van Tichelt

Begeleider(s):

• Prof. dr. Heidi Vandebosch, Universiteit Antwerpen, Departement Communicatiewetenschappen

Opdrachtgever:

• Katrien Vermeire, Sensoa

Contactpersoon wetenschapswinkel:

• Mieke De Lathouwers, Departement Universiteit & Samenleving, Universiteit Antwerpen, Campus Middelheim, Middelheimlaan 1, 2020 Antwerpen, België, +32 3 265 31 35, wetenschapswinkel@ua.ac.be.

Korte samenvatting

Een online discussieforum dat in de cyberchaos aantrekkelijk wil zijn én blijven voor potentiële bezoekers, moet aan bepaalde voorwaarden voldoen. Deze studie brengt, aan de hand van de innovatietheorie en de theorie van gepland gedrag, de factoren in kaart die forumbezoek ondersteunen en het passief en actief deelnemen aan online discussies verklaren.

Deze factoren zijn: bekendheid van en behoefte aan het forum, attitude ten aanzien van het forum, de sociale atmosfeer op het forum en de zelfinschatting van de potentiële bezoeker om succesvol gebruik te kunnen maken van het forum.

Het forum van de website Allesoverseks.be van Sensoa, dat sinds de lancering een moeizame start kende, diende als case study. 252 jongeren en jongvolwassenen namen deel aan het onderzoek via een online survey. De resultaten tonen aan dat er een zeer groot verband is tussen het bezoek aan de website en het forum, wat impliceert dat het forum wel degelijk potentieel heeft. De onbekendheid van de website is dan ook de belangrijkste verklaring voor de stilte op het forum. De website permanent onder de aandacht brengen en de inhoud van het forum beter controleren (via bijvoorbeeld een moderator) zijn enkele van de aanbevelingen die in het onderzoek worden geformuleerd.

4. Stichting Zorg Op Maat: ‘Het oordeel van de cliënt’. Een onderzoek naar de kwaliteit van de hulpverlening van de Stichting Zorg Op Maat uit Leeuwarden vanuit cliëntperspectief

Ingezonden door:

Wetenschapswinkel Geneeskunde & Volksgezondheid UMCG (<http://www.rug.nl/umcg/onderzoek/wetenschapswinkel>) en Wetenschapswinkel Economie & Bedrijfskunde Groningen (<http://www.rug.nl/wewi/dewetenschapswinkels/economie/>)

Verschijningsdatum:

Maart 2009

Naam onderzoeker(s):

- Mark Timmers

Begeleider(s):

- Dr. J. Bouma, Wetenschapswinkel Geneeskunde & Volksgezondheid UMCG, / Disciplinegroep Gezondheidswetenschappen UMCG
- Dr. D.E.M.C. Janssen, faculteit Gedrags- en Maatschappijwetenschappen RUG, medische sociologie / Disciplinegroep Gezondheidswetenschappen UMCG

Opdrachtgever:

- Ramzy El Aridi, directeur Stichting Zorg Op Maat (ZOM) Leeuwarden

Contactpersoon wetenschapswinkel:

- Drs. F.T. Lubbers, Zernike complex, WSN gebouw, Nettelbosje 2, 9747 AE Groningen, 050 3638612, f.t.lubbers@rug.nl.
- Dr. J. Bouma UMCG, Hanzeplein 1, Gebouw De Brug, 3217, 5e etage, 9713 AV Groningen, 050 3633109, j.bouma@med.umcg.nl.

Korte samenvatting

Dit onderzoek betreft de evaluatie van de kwaliteit van de hulpverlening van de stichting ‘Zorg Op Maat’ (ZOM), een organisatie uit Leeuwarden die mensen met een chronische beperking ondersteuning biedt. Het gaat hier voornamelijk om mensen met een lichte tot matige verstandelijke beperking en/of mensen met anderszins een psychische stoornis of chronische beperking. Er zijn 41 personen geïnterviewd (respons is 79%). Ook zijn alle medewerkers van ZOM vragenlijsten voorgelegd over het functioneren en de Kwaliteit van Leven van de cliënten.

Conclusies

Over het algemeen zijn cliënten tevreden over hun ondersteuningsplan, maar er zijn bij enkele cliënten wat onduidelijkheden over de werking en mogelijkheden van het PGB. Cliënten zijn over het algemeen tevreden over hun woonsituatie. Hierbij moet worden vermeld dat cliënten met een minder zelfstandige woonruimte meer tevreden zijn met hun woonsituatie. Cliënten met een zelfstandige woonruimte verlangen veelal naar verbetering in materieel opzicht. Het blijkt verder dat cliënten zich altijd tot bijna altijd veilig voelen in hun eigen woning. Cliënten zijn redelijk tevreden over hun verschillende sociale relaties. Er wordt verschillend gedacht over de relatie met ten eerste familie (minder goed vergeleken met bestaand onderzoek, ten tweede vrienden (vooruitgang ten opzichte van vorige beoordeling) en ten derde de begeleiding (gelijke score met eerder onderzoek). Zorgvuldiger gebruik van netwerkdiagram-methodiek wordt in het onderzoek aangeraden. Cliënten zijn tevreden over de begeleiding en ondersteuning, waarbij ondersteuningsvraag vooral ligt op administratief vlak, het aanbrenge van structuur in de dag en op het gebied van sociale vaardigheden. Kritiekpunten in de ondersteuning zijn de begeleiderwisselingen en de communicatie van ondersteuners onderling. De cliënten beoordelen hun kwaliteit van leven met een 7,1. ZOM krijgt als gemiddeld rapportcijfer in de eindbeoordeling van cliënten een 7,5. De conclusies laten zien dat er op sommige punten in de ondersteuning het een en ander kan worden verbeterd, maar dat er onder cliënten van ZOM geen sprake was van een groep notoir ontevreden cliënten.

5. A safer route to MDI. An assessment of a phosgene free manufacturing process.

Genomineerd

Ingezonden door:

Bèta Wetenschapswinkel Rijksuniversiteit Groningen
(<http://www.rug.nl/wewi/dewetenschapswinkels/betawinkel/>)

Verschijningsdatum:

Februari 2010

Naam onderzoeker(s):

- Jeroen Vetter

Begeleider(s):

- Prof. dr. F. Picchioni, drs. W.A. Prins, prof. ir. M.W.M. Boesten, Industrial Engineering and Management, University of Groningen
- Mr. G. Smit, Dr. J.C. Göebel, Fluor B.V. - Haarlem

Opdrachtgever:

- Drs. Henk Jan Falkena, Milieufederatie Groningen

Contactpersoon wetenschapswinkel:

- Karin Ree, Bèta Wetenschapswinkel RU Groningen, Nijenborgh 4, 9747 AG Groningen, 050 363 4132, c.m.ree@rug.nl.

Korte samenvatting

Industrial processes to produce MDI (methylene diphenyl diisocyanate), the major intermediate for polyurethanes, are based on phosgene. Phosgene is a highly toxic gas and therefore causes major safety hazards. It is a controversial substance because of its use as a chemical warfare agent. However, for MDI no commercial scale phosgene free production process is available yet.

Jeroen Vetter has taken up this challenge in his master thesis at Fluor B.V. The expertise, data sources, support and openness at Fluor B.V. contributed greatly to the results of Vetter's assessment, which shows major progress in this field. A phosgene free and safer process to MDI is technologically feasible and there's a lot of industrial activity, especially in Asia. Vetter offers a clear outline of the technical and economical steps that have to be taken towards a commercial process.

The report offers a challenge to industries as well as to academic research towards fundamentally cleaner and safer production processes. It also offers a challenge for governments to implement these processes in the environmental licenses of new production facilities.

6. Groen licht aan het Havenkanaal. Effecten van groene led straatverlichting op het gedrag van de watervleermuis.

Ingezonden door:

Bèta Wetenschapswinkel Rijksuniversiteit Groningen
(<http://www.rug.nl/wewi/dewetenschapswinkels/betawinkel/>)

Verschijningsdatum:

Februari 2010

Naam onderzoeker(s):

- Tijs Glazenberg

Begeleider(s):

- Prof. dr. Joost Tinbergen, Dierecologie RUG
- Drs. Reinier Meijer, BùgelHajema Adviseurs
- Drs. Karin Ree, Bèta Wetenschapswinkel

Opdrachtgever:

- Aad Verheul, Dienst Stadsbeheer Gemeente Assen
- Drs. Reinier Meijer, Vleermuisgroep Drenthe

Contactpersoon wetenschapswinkel:

- Karin Ree, Bèta Wetenschapswinkel RU Groningen, Nijenborgh 4, 9747 AG Groningen, 050 363 4132, c.m.ree@rug.nl.

Korte samenvatting

Resultaten

De gemeente Assen streeft naar energiezuinige straatverlichting en vermindering van lichtvervuiling. Experimenteel is op enkele locaties witte PLL straatverlichting vervangen door groene ledverlichting. Dit onderzoek beoordeelt de effecten van het type verlichting op de watervleermuis (*Myotis daubentonii*) als prototype van een lichtgevoelig nachtdier, op zijn foerageer- en vliegroue langs het Afwateringskanaal. De resultaten wijzen op een hogere aanwezigheid van de watervleermuis bij hogere lichtintensiteit. Groen ledlicht heeft een lagere intensiteit dan wit PLL licht; het gedrag van de watervleermuis bij groen ledlicht benadert dat in de onverlichte, ongestoorde situatie. Groene led is dus een goede keuze.

Veldonderzoek

In een onderzoeksperiode van ca. 6 weken zijn de passages van watervleermuizen geteld gedurende een tot twee uur vanaf één uur na zonsondergang. De

vleermuizen vliegen aan vanaf de donkere spoorbrug naar de verlichte fietsbrug.

De verlichting varieerde per twee weken: wit PLL 24W – geen verlichting – groen led 14W. Bij beide bruggen is tegelijkertijd geteld, gebruikmakend van scanners voor ultrasoon geluid.

Door meting van de relatieve aanwezigheid kan de invloed van variatie in bijvoorbeeld het weer worden vermindert. Tevens zijn metingen uitgevoerd van de lichtintensiteit en het aantal prooidieren op beide lokaties.

7. De jongerenbibliotheek; de rol van cross-overkasten bij de overgang van C-boeken naar volwassenenliteratuur

Ingezonden door:

Wetenschapswinkel Taal, Cultuur en Communicatie Rijksuniversiteit Groningen
(<http://www.rug.nl/wewi/dewetenschapswinkels/talen/>)

Verschijningsdatum:

Januari 2010

Naam onderzoeker(s):

- Marieke Deinum

Begeleider(s):

- Dr. Sandra van Voorst, faculteit der Letteren, moderne letterkunde

Opdrachtgever:

- Hans Heij, Openbare Bibliotheek Groningen
- Marian ten Berge, Biblionet Groningen

Contactpersoon wetenschapswinkel:

- Saskia Visser, Postbus 716, 9700 AS Groningen, 050-3635271, s.j.visser@rug.nl.

Korte samenvatting

Belangrijkste resultaat (impact) van het onderzoek:

In dit rapport wordt duidelijk op een rij gezet waarom het bibliotheekbezoek onder jongeren afneemt. Grote veranderingen in de patronen van vrijetijdsbesteding en het verplicht lezen van literatuur voor volwassenen op school blijken een belangrijke rol te spelen. Maar ook blijkt dat jongeren moeite te hebben om geschikte boeken te vinden, ze vallen tussen de jeugdafdeling (tot 15 jaar) en volwassenafdeling in en hebben moeite hebben die overstap te maken. Geschikte boeken, zoals adolescentenromans die gericht zijn op jongeren van rond de 18 jaar en de thematiek van het volwassen worden staan in de meeste bibliotheken bij de C-boeken (12-15 jaar), terwijl ze bij die doelgroep niet zo goed aansluiten. Marieke Deinum zoomt in op deze overstap en doet duidelijke voorstellen voor het zichtbaar en vindbaar maken van de boeken die geschikt zijn voor jongeren in een aantrekkelijke omgeving. Daarbij is ook aandacht voor andere genres boeken die jongeren graag lezen, zoals thrillers, chicklit en fantasy met een lijst van zo'n 300 voorbeeldtitels als inspiratie voor bibliotheken die met een jongerenafdeling of jongerenkast aan de slag willen. Uit het bezoek aan jongerenafdelingen in bibliotheken blijkt dat een combinatie van een uitgebreid en afgestemd boekenaanbod met een aantrekkelijke inrichting het meest effectief is.

Korte beschrijving van manier van onderzoek:

Voor het onderzoek werd gebruik gemaakt van de leengegevens van alle 15, 16 en 17 jarige leden van de Openbare Bibliotheek Groningen en een enquête onder 85 jongeren met een lidmaatschap bij dezelfde bibliotheek. Daarnaast werden verschillende bestaande jongerenafdelingen in bibliotheken in het land bezocht en geanalyseerd. Al het praktische onderzoek is gebaseerd op een literatuurstudie van wetenschappelijke literatuur rond dit onderwerp.

8. 'The Homeless World Cup': voetbal als vorm van sociale activering. Een casestudy van het 'Activeringsproject Harde Kern Druggebruikers' te Antwerpen-Noord.

Ingezonden door:

Wetenschapswinkel Brussel (<http://www.vub.ac.be/wetenschapswinkel>)

Verschijningsdatum:

September 2009

Naam onderzoeker(s):

- Griet Malfroid

Begeleider(s):

- Prof. dr. Marc Theeboom, Faculteit Lichamelijke Opvoeding en Kinesithérapie & Faculteit Psychologie en Educatiewetenschappen, Vrije Universiteit Brussel

Opdrachtgever:

- Marein Wellens en Luc Martens, 'Activeringsproject Harde Kern Druggebruikers' te Antwerpen-Noord, in het kader van hun deelname aan de Homeless World Cup

Contactpersoon wetenschapswinkel:

- Saskia Vandeputte, Vrije Universiteit Brussel, R&D - Cel Wetenschapscommunicatie, Pleinlaan 2 – M437, 1050 Brussel, 02/6291834, saskia.vandeputte@vub.ac.be

Korte samenvatting

Het uitgangspunt van dit onderzoek vormt The Homeless World Cup, een jaarlijks straatvoetbaltornooi voor (ex-)daklozen en (ex-)druggebruikers uit de hele wereld. Dit project heeft als doel om deze uiterst kwetsbare groep te stimuleren om hun leven terug in handen te nemen. Dit onderzoek gaat na in welke mate dit het geval is.

Op basis van diepte-interviews met deelnemers en bevoorrechte getuigen van de Belgische ploeg, stellen we vast dat dit voetbalproject een overwegend positief effect heeft op de levenssituatie van de deelnemers. De meerderheid van de respondenten geeft aan geëvolueerd te zijn op zowel innerlijk gebied (het leggen van sociale contacten, zelfredzaamheid, omgaan met agressie, doorzettingsvermogen) als op structureel vlak (huisvesting, verslaving en werk).

Hoewel deze positieve resultaten niet rechtstreeks toegeschreven kunnen worden aan sport op zich, kan sportdeelname wel een trigger vormen in het herankeringsproces van thuislozen. Sport biedt immers structuur en kan, mits een methodologische en didactische omkadering op maat van de doelgroep, bijdragen tot een realistische kijk op de eigen capaciteiten, grenzen en frustraties. Sportparticipatie kan dus een belangrijke hefboom vormen naar gerichtere vormen van hulpverlening, zoals verslavingszorg, woon- en arbeidstrajectbegeleiding.

9. De onzichtbare drempel: verkennend onderzoek naar toegankelijkheid voor mensen met een verstandelijke beperking.

Ingezonden door:

Wetenschapswinkel Brussel (<http://www.vub.ac.be/wetenschapswinkel>)

Verschijningsdatum:

Juni 2009

Naam onderzoeker(s):

- Marieke De Smet

Begeleider(s):

- Prof. dr. Caroline Andries. Departement Ontwikkelings- en Levensloopspsychologie, Faculteit Psychologie en Educatiewetenschappen, Vrije Universiteit Brussel.

Opdrachtgever:

- Yves Verschaeren, Toegankelijkheidsoverleg Vlaanderen

Contactpersoon wetenschapswinkel:

- Saskia Vandeputte, Vrije Universiteit Brussel, R&D - Cel Wetenschapscommunicatie, Pleinlaan 2 – M437, 1050 Brussel, 02/6291834, saskia.vandeputte@vub.ac.be

Korte samenvatting

Onze publieke leefomgeving is tot op vandaag nog vaak ontoegankelijk en vooral afgestemd op de gemiddelde mens. Wanneer er wel inspanningen voor toegankelijkheid gebeuren beperken die zich vaak tot de fysieke architectuur. Een grote groep mensen ervaart echter meerdere of andere, minder zichtbare drempels en vallen hierdoor uit de boot. Deze masterscriptie, in opdracht van het Toegankelijkheidsoverleg Vlaanderen, spitst zich toe op de conceptualisering van deze onzichtbare drempels en in het bijzonder op toegankelijkheid voor mensen met een verstandelijke beperking. Dit betekende dat niet alleen het resultaat gericht was op verstandelijke toegankelijkheid, maar dat ook de onderzoeksmethodologie toegankelijk moest zijn. Dit bereikten we via meerdere focusgroepen waarin we een kwalitatieve dialoog met de deelnemers opbouwden en hun unieke verhalen uitwerkten en visueel ondersteunden. Om het onderzoek nog concreter te maken screenden we in de praktijk ook met elke onderzoeksgroep een publieke ruimte op toegankelijkheid. De onderzoeksresultaten leidden tot een conceptueel model dat enerzijds een mogelijk denkkader is voor theorieopbouw rond dit relatief nieuwe thema en anderzijds een houvast voor concrete acties op weg naar een meer (verstandelijke) toegankelijke samenleving.

10. Twente Tech College (for girls only)

Ingezonden door:

Wetenschapswinkel Universiteit Twente (<http://www.wewi.utwente.nl>)

Verschijningsdatum:

Oktober 2008

Naam onderzoeker(s):

- Eva van Aalst

Begeleider(s):

- Wetenschapswinkel + Student-assistent Gedragwetenschappen UT

Opdrachtgever:

- Irene van Deuveren, Stichting Variya

Contactpersoon wetenschapswinkel:

- Ir. Egbert van Hattem, Coördinator Wetenschapswinkel, Bastille kamer 214, Postbus 217, 7500 AE Enschede. 053-4894407/3848, e.vanhattem@utwente.nl.

Korte samenvatting

Vooraf jonge vrouwen kiezen weinig voor technische beroepen. Het Twente Tech College (samenwerking van Variya, bureau voor maatschappelijke ontwikkeling en integratie in Overijssel + het Technocentrum Twente en het ROC van Twente) wilde laten onderzoek in hoeverre er draagvlak bestaat in de technische sector onder werknemers voor meisjes in het VMBO en MBO.

Een telefonische enquête is uitgevoerd onder 34 bedrijven in de regio Twente.

Bedrijven blijken zeer enthousiast te zijn over het TTC. Zij zetten zich graag daarvoor in.

In 82 % van de functies blijken weinig praktische redenen aanwijsbaar waardoor vrouwen moeilijk deze kunnen vervullen. Men wil vrouwen graag aannemen en daar interne aanpassingen voor doen. Ook stageplekken bieden en zich actief inzetten voor TTC heeft een breed draagvlak.

11. Zelfwerkzaamheid van bewoners

Ingezonden door:

Wetenschapswinkel Universiteit Twente (<http://www.wewi.utwente.nl>)

Verschijningsdatum:

Maart 2008

Naam onderzoeker(s):

- Joanne Wolters

Begeleider(s):

- Lieke Asma, MSc., bemiddelaar onderzoek Wetenschapswinkel UT

Opdrachtgever:

- Martine Briggeman, Emmen Revisited, Gemeente Emmen

Contactpersoon wetenschapswinkel:

- Ir. Egbert van Hattem, Coördinator Wetenschapswinkel, Bastille kamer 214, Postbus 217, 7500 AE Enschede. 053-4894407/3848, e.vanhattem@utwente.nl.

Korte samenvatting

Bestudeerd zijn de effecten van zelfwerkzaamheidsprojecten op het gevoel van wijkkeigenaarschap en sociale cohesie in de wijk Emmerhout. Daarnaast heeft Joanne het effect beoordeeld van de opzet van diverse projecten door Emmen Revisited (een samenwerkingsverband tussen Gemeente, woningbouwcorporaties en bewonersverenigingen) op de wijk, en suggesties ter verbetering gedaan. Interviews zijn gehouden met deelnemers aan vier 'succesvolle' en vier 'mislukte' projecten. Een enquête in de wijk is gehouden betreffende: de sociale cohesie in de wijk, de bereidheid van bewoners om te participeren en de bekendheid van de projecten. Uit de resultaten blijkt dat het contact tussen bewoners vrij oppervlakkig is. Men voelt zich betrokken bij de buurt maar spreekt elkaar niet altijd aan op overlast. Men waardeert klusacties van bewoners maar is zelf vaak beperkt actief. De ontevredenheid met de dienstverlening door Gemeente en andere instanties mag geen excuus zijn het onderhoud aan de bewoners zelf over te laten. Zelfwerkzaamheidsprojecten profiteren vooral van de al aanwezige sociale cohesie (en andersom veel minder). De contacten tussen bewoners nemen nauwelijks toe doordat de projecten in tijd en omvang beperkt zijn. Bij de analyse vooraf is het van belang tegenstrijdige belangen op tijd te onderkennen. Ontwikkeling van een procesmodel als basis voor een hernieuwde werkwijze kan de effectiviteit van de zelfwerkzaamheidsprojecten vergroten.

12. De kleigaten aan de Steenbakkersweg in Borne

Ingezonden door:

Wetenschapswinkel Universiteit Twente (<http://www.wewi.utwente.nl>)

Verschijningsdatum:

Juli 2009

Naam onderzoeker(s):

- Daniël Meel

Begeleider(s):

- Drs. Willem Bulter, docent Toepaste Communicatiewetenschappen, Universiteit Twente

Opdrachtgever:

- Maurits Greevink, Stichting R.O.M.

Contactpersoon wetenschapswinkel:

- Ir. Egbert van Hattem, Coördinator Wetenschapswinkel, Bastille kamer 214, Postbus 217, 7500 AE Enschede, 053-4894407/3848, e.vanhattem@utwente.nl.

Korte samenvatting

Dit verslag geeft een chronologisch feitenrelaas van wetenswaardigheden rondom de kleigaten aan de Steenbakkersweg in Borne. In eerste instantie bedoeld om bewaard te blijven voor komende generaties en in mindere mate om een statement te maken naar betrokkenen of verantwoordelijken. Toch bevat het rapport enkele aanbevelingen en 'waarschuwingen'.

Naast interviews met betrokkenen, heeft Daniël veel tijd doorgebracht in de archieven van de Gemeente Borne. De analyse daarvan was vaak lastig, zoals de precieze geometrische afbakening van de gebieden zelf en hoe getuigenverklaringen en officiële stukken naast elkaar gehouden kunnen worden. Ook de inbreng van chemicus Wim Lengton was belangrijk. De schrijfstijl is 'ontwapenend' te noemen en voor de complexiteit van het verhaal is Daniël er in geslaagd een redelijk geordend en leesbaar relaas te schrijven. In een laatste betoog roept hij de Gemeente op toenadering te zoeken tot de buurtbewoners, ook zoveel jaar na dato nog, en volledige openheid van zaken te geven. Een financiële vergoeding zou volgens hem niet misstaan. Aan het rapport is een unieke verzameling documenten, bestaande uit brieven, krantenartikelen, foto's en overige documentatie toegevoegd. Nooit eerder werden zoveel bronnen over de Bornse gifbelt gebundelde en verwerkt.

13. Nanotechnologie en Productaansprakelijkheid

Ingezonden door:

Wetenschapswinkel Universiteit van Tilburg
(<http://www.uvt.nl/diensten/dsz/cvk/wetenschapswinkel/>)

Verschijningsdatum:

November 2009

Naam onderzoeker(s):

- Peter Stroetenga

Begeleider(s):

- Mr. Noortje Lavrijssen, Departement Privaatrecht, FRW, UvT

Opdrachtgever:

- Vereniging Leefmilieu

Contactpersoon wetenschapswinkel:

- Iris Sliedrecht, coördinator Wetenschapswinkel, Postbus 90153, 5000 LE Tilburg, 013 466 2819/3636, i.p.sliedrecht@uvt.nl.

Korte samenvatting

Belangrijkste resultaat (impact) van het onderzoek:

is vertaald in een symposium waar de vraag centraal stond 'Wat is er nodig om het vertrouwen in nanotechnologie te vergroten? - 'Nanoregulering: reuzenoplossingen voor dwergproblemen?'. Nanotechnologie lijkt een groot potentieel te hebben om op vele terreinen verbeteringen en vernieuwingen te brengen. De specifieke eigenschappen van nanodeeltjes en nanostructuren maken allerhande nieuwe soorten toepassingen mogelijk. Naast de nanoprodukten die al op de markt zijn, zoals cosmetica, kunnen we in de toekomst dan ook een breed scala aan producten en toepassingen verwachten die het leven op vele terreinen aangenamer kunnen maken. De eigenschappen onderliggend aan deze beloften roepen ook allerhande juridische vragen op, zowel voor de korte termijn als voor de verdere toekomst; veel effecten van de producten en productieprocessen worden namelijk pas op termijn duidelijk. Door deze onzekerheid over mogelijke effecten bestaat rechtsonzekerheid en is het lastig om ontwikkelingen in goede banen te leiden. In het symposium voor beleidsmakers, ondernemers, NGO's en onderzoekers, stond de vraag centraal wat nodig is om het vertrouwen in nanotechnologie te vergroten in de hele keten van producenten, via wederverkopers, tot consumenten.

In een aantal keynote lezingen wierpen vooraanstaande experts hun licht op de belangrijkste juridische thema's rond nanotechnologie en het reguleren van onzekerheid. Daarnaast werden in parallel workshops door betrokkenen in het veld ingezoomd op specifieke terreinen (bijv. cosmetica, coatings, medicijnen) en thema's (zoals reguleringsmogelijkheden en de hantering van onzekerheid).

Korte beschrijving van manier van onderzoek:

Centrale vraagstelling in het onderzoek is: In hoeverre is de keten van producenten aansprakelijk voor de consumentenproducten die nanotechnologie bevatten en biedt deze aansprakelijkheid aan benadeelden ook voldoende waarborgen bij sluipende schade? De onderzoeker verkent eerst de vraag of producten van nanoprodukten vatbaar zijn voor aansprakelijkheid. En ten tweede of die vatbaarheid voor aansprakelijkheid nog steeds bestaat als er sprake is van schade op lange termijn. In zijn antwoord op zijn rechtsvraag concludeert hij dat de balans tussen risico en innovatie die het kabinet voor ogen heeft een terechte is, mits de consument ook een degelijke bescherming toekomt. Hij besluit met een aanbeveling van de toepassing van een voor het aansprakelijkheidsrecht geldend voorzorgsbeginsel en een lid 5 algemene verjaring als juridische instrument voor wetgever en rechtsprekers.

14. Accepteren, tolereren, discrimineren? Registreren!

Ingezonden door:

Wetenschapswinkel Universiteit van Tilburg
(<http://www.uvt.nl/diensten/dsz/cvk/wetenschapswinkel/>)

Verschijningsdatum:

December 2009

Naam onderzoeker(s):

- Marjolein Jeene
- Marjolein Oomes

Begeleider(s):

- Prof.dr. Arnoud-Jan Bijsterveld, Faculteit Sociale Wetenschappen UvT, bekleeder van de bijzondere leerstoel Cultuur in Brabant

Opdrachtgever:

- EMBRACE PINK FOUNDATION

Contactpersoon wetenschapswinkel:

- Iris Sliedrecht, coördinator Wetenschapswinkel, Postbus 90153, 5000 LE Tilburg, 013 466 2819/3636, i.p.sliedrecht@uvt.nl.

Korte samenvatting

Naar aanleiding van nationale/ randstedelijke rapporten over homoseksuele acceptatie van oa. Sociaal-Cultureel Planbureau, Nationale Jeudgraad en emancipatiemonitor in Rotterdam, wilden Embrace Pink i.o.m. de provincie Noord Brabant een vertaalslag maken naar de betekenis van die rapporten voor provincie Noord-Brabant. In principe moest het onderzoek zich richten op de vraag: Wat is de stand van zaken omtrent sociaal-maatschappelijke acceptatie van homo's, lesbiennes en biseksuelen in de provincie Noord-Brabant? De onderzoeksters benaderden Antidiscriminatiebureaus (ADB), meldpunten, politiebureaus en homo-organisaties. Ze vroegen ook 125 Brabanders vragenlijsten in te vullen. Homoseksuelen in Brabant hebben vaak te maken met discriminatie, maar melden dat zelden bij ADB's. Incidenten tegen homo's worden ook door bijvoorbeeld de politie en hulpverleningsinstanties niet vaak geregistreerd. Gebrekkige organisatie en registratie van de meldingen maken het niet mogelijk conclusies te trekken over eventuele groei van discriminatie tegen homoseksuelen. Zij stellen dat het voor het maken van beleid voor homoemancipatie van belang is te komen tot een betrouwbare registratie van incidenten. Ze doen daarvoor een aantal aanbevelingen: het moet duidelijk zijn dat bij discriminatie melding aan een ADB de eerste stap is. Daar kan worden geregistreerd en doorverwezen naar politie en homo-organisaties. Verder wijzen zij op het belang van de verschillende organisaties om goed met elkaar samen te werken en zich op de hoogte te stellen van elkaars expertise. Tenslotte vinden zij het urgent dat gemeentes meerdere jaren incidenten monitoren. Hierin ligt ook een belangrijke rol voor de provincie. In de eerste onderzoeksfase is een inventarisatie gemaakt van de gegevens in Noord-brabant die reeds bekend waren en geregistreerd stonden bij ADB's, politie en bij homobelangenorganisaties. Hieruit bleek een lage meldingsbereidheid van homoseksuelen en gebrekkige registratiemethoden van de politie, slecht georganiseerd zijn van meldpunten en homobelangenorganisaties. Het onderzoeksrapport geeft een uitgebreid overzicht van de studies die afgelopen decennium zijn uitgevoerd naar de acceptatie en discriminatie van homoseksuelen in heel Nederland. Om deze gebrekkige situatieschets aan te vullen en toch antwoord te vinden op de hoofdvraag van het onderzoek is gekozen voor de verrijking van deze schets met een exploratief kwantitatief surveyonderzoek onder Brabantse holebi's. In het voorjaar 2008 is een vragenlijst uitgezet onder een nationaal representatief sample van het TNS-NIPO. Hierin werd o.a. gevraagd naar de ervaring met discriminatie en vervelende incidenten, en naar gevoelens van acceptatie.

15. “Kip, ik heb je!” Het vangen van vleeskuikens – economische verkenning van verschillende potentieel dierenwelzijnsverbeterende alternatieven.

Ingezonden door:

Wetenschapswinkel Wageningen UR (<http://www.wetenschapswinkel.wur.nl>)

Verschijningsdatum:

Maart 2009

Naam onderzoeker(s):

- Myranda van Kooten
- Karen Eilers

Begeleider(s):

- Dr. Ir. E.A.M. Bokkers, Dierlijke Productiesystemen, Wageningen UR
- Dr. Ir. M.C.M. Mourits, Bedrijfseconomie, Wageningen UR

Opdrachtgever:

- Ir. Sjoerd van de Wouw, Stichting Wakker Dier

Contactpersoon wetenschapswinkel:

- Gerard Straver, Wetenschapswinkel Wageningen UR, 0317-483908, Gerard.Straver@wur.nl

Korte samenvatting

Belangrijkste resultaat (impact) van het onderzoek:

Het onderzoek was gericht op welzijnsproblemen bij het vangen van slachtrijpe vleeskuikens. Veel onderzoek is al gedaan naar technische mogelijkheden van het vangen, maar vooralsnog is amper gekeken naar de kosten die gemoeid zijn met welzijnsverbeteringen. Dit bevreemdt omdat dit de belangrijkste drempel is bij het doorvoeren van de welzijnsverbeteringen die qua techniek eigenlijk al ruim voorhanden zijn. Grote welzijnsverbeteringen voor de totaal 400 miljoen landbouwdieren die jaarlijks worden geslacht, blijken vaak een centenkwesie. Deze paar centen is door de consument te dragen, de veehouder heeft deze marge niet. Het is een mentaliteitskwesie die maatschappelijk afgestemd moet worden. De discussie hierover is afgelopen jaar sterk losgebarsten tot zelfs een parlementaire hoorzitting ‘prijsvorming agro-nutriketen’ over de marges in de keten bij landbouwproducten. Onderzoeken als ‘kip, ik heb je’ hebben sterk bijgedragen aan deze visie waar traditioneel schijnbare tegenstanders als de veesector en dierenbeschermers ineens de gezamenlijke belangen inzien en tot coalities komen.

Korte beschrijving van manier van onderzoek:

Dieronvriendelijke omstandigheden in de veehouderij komen grotendeels voort uit kostenbesparende maatregelen. Een verbetering van het dierenwelzijn resulteert vaak in hogere productiekosten. Door de kosten zijn die samenhangen met de invoering van een welzijnsverbeterend alternatief inzichtelijk te maken kan duidelijker met de sector en de consument worden gecommuniceerd en kan een draagvlak voor deze kosten worden gecreëerd. In deze studie is eerst een keuze gemaakt uit verschillende dieronvriendelijke omstandigheden en daarna is de situatie van verminderd dierenwelzijn bij het vangen van vleeskuikens bestudeerd en een kostenberekening voor de verschillende alternatieven gemaakt. Het vangen van vleeskuikens gebeurt momenteel door vangploegen, waarbij kuikens met 6 - 8 kuikens tegelijk ondersteboven aan de poten worden opgetild, wat leidt tot verwondingen. De volgende alternatieven voor het vangen van vleeskuikens zijn uitgewerkt voor een gekozen modelbedrijf: i) het gebruik van één vangploeg, ii) de Zweedse vangmethode, iii) het gebruik van twee vangploegen, iv) het gebruik van een vangmachine in eigendom (twee types), v) het gebruik van een vangmachine op huurbasis. In deze studie zijn voor alle scenario's de kosten ten opzichte van het basisscenario berekend met behulp van partiële budgetteringstechniek. De gegevens hiervoor zijn afkomstig uit literatuuronderzoek en informatie van experts.

16. Kloosterpark Oirschot

Ingezonden door:

Wetenschapswinkel Wageningen UR (<http://www.wetenschapswinkel.wur.nl>)

Verschijningsdatum:

September 2009

Naam onderzoeker(s):

- Luc Joosten

Begeleider(s):

- Prof. Dr. ir. Erik de Jong, leerstoelgroep landschapsarchitectuur Wageningen UR
- Ir. Paul Roncken, leerstoelgroep landschapsarchitectuur, Wageningen UR

Opdrachtgever:

- Frans Adriaanse, Stichting Behoud Erfgoed Oirschot

Contactpersoon wetenschapswinkel:

- Gerard Straver, Wetenschapswinkel Wageningen UR, 0317-483908, Gerard.Straver@wur.nl

Korte samenvatting

Veel kloosters moeten sluiten door vergrijzing van de bewoners. Voor de gebouwen en terreinen moet vervolgens een nieuwe functie worden gezocht. De Stichting Behoud Erfgoed Oirschot (SBEO) heeft aan de Wetenschapswinkel van Wageningen UR gevraagd om te zoeken naar een maatschappelijk, cultuurhistorisch en ecologisch duurzame functieverandering voor het park van het Montfortanenklooster in Oirschot. In een park in Oirschot staat een complex met gebouwen dat de laatste 100 jaar in gebruik is geweest als Montfortanenklooster. Het complex is gebouwd rondom een voormalig kasteel Oud-Bijsterveld uit 1772, een Rijksmonument. Het park is aangelegd in een Engels landschapstijl met waterpartijen en verschillende religieuze elementen zoals een Montfortbeeld, een Lourdesgrot, een Kalvarieberg, een kapel en een begraafplaats.

Dit complex is zo goed als aangekocht door het gemeentelijke Woningbedrijf dat dit complex wil ombouwen tot een zorgcentrum met een openbaar toegankelijk park. De Stichting Behoud Erfgoed Oirschot staat positief tegenover de functieverandering, maar is het niet eens met de wijze waarop extra paviljoens in het park worden gebouwd volgens de huidige gemeentelijke plannen. De stichting komt met een alternatief plan om de bouwschade in het park tot een minimum te beperken.

De Wetenschapswinkel stelde voor om een ontwerpvisie te maken voor het park en de aansluiting op de omgeving. Samen met de stichting en andere belanghebbenden is nagedacht over goede nieuwe functies voor het park en de bijbehorende inrichting. Het herontwerp van kloosterpark Groot Bijsterveld brengt oude kwaliteiten terug en is gericht op de gebruikers van de toekomst. Dat zijn de nieuwe bewoners, maar ook de andere Oirschotse burgers die nu niet over een openbaar park beschikken. Het herontwerp heeft een boomgaard en een groentetuin. Het park biedt ruimte voor wandelen, bidden en spelen. Daarvoor worden enkele oude wandelroutes, het uitzicht over de vijver en de oorspronkelijke vorm van de weide hersteld. Een belangrijke conclusie is dat, als rekening wordt gehouden met de kwaliteiten en de afmetingen van het huis Groot Bijsterveld en het park, het aantal nieuwe wooneenheden beperkt moet blijven tot 35.

17. De N340 – Noodzakelijk goed door de tuin van Nederland. De relatie tussen infrastructuur en gebiedsontwikkeling gerelateerd aan het karakter van het Vechtdal.

Genomineerd

Ingezonden door:

Wetenschapswinkel Wageningen UR (<http://www.wetenschapswinkel.wur.nl>)

Verschijningsdatum:

December 2008

Naam onderzoeker(s):

- Andries Middag
- Matthijs Timmermans
- Hugo Hoofwijk

Begeleider(s):

- Dr. ir. Rinus Jaarsma: Universitair Hoofddocent leerstoelgroep Landgebruiksplanning Wageningen Universiteit.

Opdrachtgever:

- Stichting Duurzaam door het Vechtdal

Contactpersoon wetenschapswinkel:

- Gerard Straver, Wetenschapswinkel Wageningen UR, 0317-483908, Gerard.Straver@wur.nl

Korte samenvatting

Synopsis

Dit onderzoek draait om de vraag hoe de lokale en regionale mobiliteitsbehoefte ingepast kan worden in het Vechtdal, zodat het karakter van dit gebied zoveel mogelijk behouden blijft. Het onderzoek laat op basis van de verwachte economische en ruimtelijke ontwikkelingen zien dat slechts een beperkte mobiliteitsgroei in het onderzoeksgebied op zal treden. De verwachte spitsuurintensiteit in 2030 kan op een aangepaste 2-strooksweg en daardoor op de huidige plek van de N340 worden verwerkt.

Impact

De door de provincie Overijssel als vaststaande gepresenteerde oplossing voor de N340-problematiek (namelijk een nieuwe autosnelweg dwars door de open ruimte) is in het onderzoek "doorgeprikt", omdat is aangetoond dat de daarvoor gehanteerde hoge groeicijfers op gebakken lucht zijn gebaseerd. Ook de toegepaste trend-extrapolatie voor de verkeersintensiteiten op de N340 is aantoonbaar onjuist. Gevolg: daardoor komen alternatieven in zicht (waaronder die van de opdrachtgever) die de provincie Overijssel in eerste instantie op voorhand ter zijde schoof, omdat alleen de nieuwe autosnelweg voldoende probleemoplossend vermogen zou hebben.

Manier van onderzoek

- Grondige gebiedsverkenning (literatuurstudie, op de fiets rondkijkend, actor-analyse, gesprekken met inwoners en ambtenaren)
- Kritische beschouwing van gehanteerde uitgangspunten bij de planvorming in een eerder stadium.
- Optuigen en uitwerken van een deugdelijk model om toekomstige mobiliteitsbehoefte te bepalen
- Vertalen van de toekomstige mobiliteitsbehoefte in meerdere verkeerskundige oplossingsrichtingen
- Geregelde terugkoppeling met klankbordgroep (experts).
- Resultaten gepresenteerd aan streekbewoners
- Het rapport behoort tot één van de meest gedownloade rapporten van de Wageningse Wetenschapswinkel.

18. De bijdrage van het Turks-Nederlandse ondernemerschap aan de Nederlandse economie.

Ingezonden door:

Kennispunt Recht, Economie, Bestuur en Organisatie (voormalige wetenschapswinkel) van de Universiteit Utrecht (www.uu.nl/rebo/kennispunt)

Verschijningsdatum:

November 2009

Naam onderzoeker(s):

- S.L. Roolvink

Begeleider(s):

- dr. Erik Stam, Utrecht University School of Economics.

Opdrachtgever:

- Ahmet Taskan, HOGIAF

Contactpersoon wetenschapswinkel:

- Judith van Helvert, Kennispunt Recht, Economie, Bestuur en Organisatie, 030 2537010, j.vanhelvert@uu.nl

Korte samenvatting

Turks-Nederlandse ondernemers hebben de afgelopen twintig jaar aanzienlijk bijgedragen aan de Nederlandse economie. Het aantal Turks-Nederlandse ondernemers steeg van 5.564 in 1993 naar 18.095 in 2009. Zij hebben in 2009 53.167 banen gecreëerd voor de Turks-Nederlandse én de autochtone bevolking. Daarnaast worden de ondernemingen diverser in soort. Nieuwe Turks-Nederlandse ondernemers richten zich steeds vaker op de zakelijke dienstverlening en de bouwsector, dan op de detailhandel en horeca.

In vergelijking met andere niet-westerse allochtone bevolkingsgroepen en autochtonen worden Turkse Nederlanders vaker ondernemer. Vooral de tweede generatie Turks-Nederlandse ondernemers kunnen de economie in de toekomst verder stimuleren, aangezien dit percentage blijft stijgen. Het hogere opleidingsniveau en de sterkere verankering in de maatschappij van de tweede generatie Turks-Nederlandse ondernemers zal het ondernemerschap positief beïnvloeden. Daarnaast kunnen de verdere integratie van Turkse ondernemers in Nederland, de opkomende economie in Turkije en de mogelijke toetreding van Turkije tot de Europese Unie in de toekomst het Turks-Nederlandse ondernemerschap verder stimuleren.

Dit onderzoek is zeer bruikbaar gebleken voor de opdrachtgever allerlei maatschappelijke groeperingen. De communicatie van de onderzoeksresultaten is buitengewoon succesvol geweest met een item op het NOS 6 uur en 8 uur journaal op 23 november 2009, berichten in de Telegraaf en Volkskrant op 24 november, en de bekendmaking van de resultaten van dit onderzoek op een grootschalig evenement in het Kurhaus in Den Haag.

19. Cytostatica in het aquatisch milieu.

Ingezonden door:

Kennispunt Bètawetenschappen (voormalige wetenschapswinkel) van de Universiteit Utrecht (www.uu.nl/beta/kennispunt)

Verschijningsdatum:

September 2008

Naam onderzoeker(s):

- Eri van Heijnsbergen

Begeleider(s):

- Dr. Heike Schmitt, Institute of Risk Assessment Studies, Universiteit Utrecht

Opdrachtgever:

- Alfons Uijtewaal, Stichting Huize Aarde - innovatie voor duurzame ontwikkeling

Contactpersoon wetenschapswinkel:

- Victor Winter, Kennispunt Betawetenschappen, Universiteit Utrecht, 030 2536985, v.j.winter@uu.nl

Korte samenvatting

Cytostatica zijn middelen die gebruikt worden voor de behandeling van kanker (ook wel bekend als chemotherapie). Een cytostaticum beoogt de deling van cellen te stoppen en doet dit over het algemeen door in te grijpen op de chemische reacties in de cel die betrokken zijn bij de celdeling. Na toediening worden cytostatica in hun oorspronkelijke vorm of als metaboliet door patiënten uitgescheiden (urine, faeces) in afvalwater. In deze literatuurstudie is met name gekeken naar de vier meestvoorkomende cytostatica en naar hun verwachte milieueffecten. Van drie van de vier wordt verwacht dat er weinig direct toxische effecten zijn. Chronische toxiciteitsdata zijn echter niet voorhanden dus dat kan op voorhand niet uitgesloten worden. Van het in Nederland meest gebruikte cytostaticum, 5-fluoracil zijn echter helemaal geen gegevens gevonden over concentraties in het oppervlaktewater. Gezien de geringe marge tussen de verwachte concentraties in het oppervlaktewater en de effectconcentraties in testen op chronische blootstelling zijn effecten van dit cytostaticum niet uit te sluiten. Er wordt sowieso voorbijgegaan aan de eventuele invloed van toxische metaboliëten van deze cytostatica. Met de verwachte toename in medicijngebruik behoeft het dus weinig toelichting dat meer monitoring noodzakelijk is.